

LINDÅS KOMMUNE

ÅRSMELDING 2018

DER DRAUMAR BLIR RØYNDOM

Innleiing

Årsrapporteringa for Lindås kommune er delt i tre ulike element. Den lovpålagte rapporteringa (årsrekneskap med noter og årsmelding som inneheld dei lovmessige krava til rapportering) vert lagt fram politisk i april/ mai kvart år. Årsrapporten vert handsama i eige møte på eit seinare tidspunkt. Oversikt over elementa i rapporteringa:

1. Årsrekneskap med noter
2. Årsmelding som inneheld dei lovmessige krava til rapportering
3. Årsrapport med beskriving av kva organisasjonen omfattar, ein gjennomgang av kva einigane driv med saman med utvikling, mål, tiltak og måloppnåing. I tillegg går årsrapporten djupare inn i organisasjonen med omsyn til tilsette, sjukefråver, HMT, gjennomgang av Kostratal mm. Årsrapporten omfatter den delen av rapporteringa som ikkje er regulert i lov og forskrift.

Ansvarleg utgjevar:

Lindås kommune, Rådmannen, 5914 Isdalstø

Tlf.: 56 37 50 00

postmottak@lindas.kommune.no

www.lindas.kommune.no

25. mars 2019

Ørjan Raknes Forthun
Rådmann
(sign.)

Janne Sund
Økonomisjef
(sign.)

Innhold

Budsjettvedtak for 2018.....	4
Etikk og likestilling.....	5
Internkontroll 2018.....	6
Økonomi, nøkkeltal og analyse hovudtal.....	8
Rekneskapsresultat	8
Rekneskapsskjema 1A – drift	8
Rekneskapsskjema 4 – økonomisk oversikt drift.....	9
Rekneskapsskjema 1B – drift, tenesteområda sine nettoutgifter	10
Tenesteområda – avviksoversyn med forklaring.....	10
Tenesteområde 1 – Politisk styring.....	10
Tenesteområde 2 – Administrativ styring.....	10
Tenesteområde 3 – Oppvekst	10
Tenesteområde 4 – Pleie og omsorg	11
Tenesteområde 5 – Helse og sosial.....	11
Tenesteområde 6 – Samfunnsutvikling og kommunalteknikk	11
Nøkkeltal 2018	11
Likviditet.....	11
Soliditet	12
Netto driftsresultat – korrigert	13
Risikoeksponering	13
Analyse hovudtal.....	14
Driftsinntekter.....	14
Driftsutgifter.....	14
Eksterne finansieringstransaksjonar	15
Investeringar (rekneskapsskjema 2A og 2B).....	15
Kasse, bankinnskot.....	15
Gjeld og utlån	15
Fond (jf. Note 8)	17

Budsjettvedtak for 2018

Budsjettvedtak 2018 - verbalpunkt	Kommentar 2018
10. kommunestyret styrker næringsfondet med 2. mill kr. Midlane tas frå disposisjonsfondet	Er tatt med i oversynet over næringsfond per 1. kvartalsrapport 2018
11. Kommunestyret bed om ein rapport der ein drøfter bruken av effekten av næringsfondet. Saka må opp i formannskapet i forbindelse med 1. kvartalsrapport	Sak 46/18 Næringsplan 2018 - 2019

Etikk og likestilling

Tiltak for å sikre høg etisk standard

Dei grunnleggjande verdiane som er vedtatt av Lindås kommune, ligg til grunn for styringsdokument for Lindås kommune, og er sentrale i leiaropplæring og medarbeidarutvikling.

Eksempel på dette er Leiarhandboka som samlar informasjon om alle styringsverktøy for leiarar, og som blir brukt i leiaropplæring i regi av persona-lavdelinga.

Dei etiske retningslinene for tilsette i kommunen er formulert i gjeldande personalhandbok. Etikk og verdiar er og vektlagt i andre styringsdokument som til dømes arbeidsgjevarpolitisk plan og HMT-systemet.

Likestilling

Lindås kommune rullerte planen for likestilling i 2013, virkeområde for planen vart då utvida til og å gjelde vern mot diskriminering.

Status for likestilling innanfor arbeidsgivarfeltet er:

- Ihht. likestillingsplanen skal Lindås kommune arbeide for likestilling og fråver av diskriminering. Dette gjeld ikkje minst i rolla som arbeidsgivar. Det er tydeleggjort i lønnspolitisk plan og arbeidsgjevarpolitisk plan at ulikskap i lønn og tilsettingsforhold som skuldast kjønn ikkje skal førekoma.
- Likestilling m.o.t. lønn og lønnsutvikling er også eit fast punkt som vert drøfta mellom partane i samband med lokale lønnsforhandlingar, og er alltid ei føring for lokale forhandlingar.

I tråd med intensjonane viser og dei lokale lønnsforhandlingane at lønnsutviklinga har vore noko høgare for kvinner enn menn dei siste åra. Tabellen viser lokal lønnsutvikling i 2018 fordelt på kvinner og menn:

Forhandl.område:	Kvinner:	Menn:
Kapittel 3:	2,6 %	2,3 %
Kapittel 5:	2,5 %	2,5 %

Dei aller fleste tilsette er lønnsmessig plassert i hovudtariffavtalen sitt kapittel 4. For denne gruppa har det ikkje vore lokale lønnsforhandlingar i 2018. Dei lønnskapitla som får lønnsjustering berre etter lokale forhandlingar er leiarstillingar (kap. 3) og enkelte høgskulestillingar (kap. 5).

Kjønnsmessig representasjon i leiarstillingar er og eit uttrykk for likestilling i organisasjonen. Av einingsleiarar og avdelingsleiarar er 65 % av desse kvinner. Denne andelen er relativt stabil (67% i 2017).

Sjølv om vi har eit kvinneleg fleirtal av leiarar og at denne andelen har vore stabil gjennom dei siste åra, er ikkje dette ei fordeling som speglar personalet elles. I alle stillingar er fordelinga mellom kjønna 24% menn og 76% kvinner. Dette forholdet har også vore relativt stabilt dei siste åra.

Deltid er meir utbredt i kvinnedominerte yrke, så og i kommunane. Det har vore eit sentralt fokus for arbeidsgjevar og organisasjonane også i 2018 å rekruttere deltidstilsette inn i større stillingar.

Likestillingsplanen har skissert tiltak for å følgje med på arbeidet med likestilling og vern mot diskriminering ute i tenestene, til dømes i skule og barnehage. Dette er målsettingar som er godt forankra i nasjonale målsettingar og føringar, og som vi veit blir ivaretekt i tenestene.

Internkontroll 2018

I utviklingsprogrammet Lindås 2019, som blei etablert i 2014, er det lagt særleg vekt på å styrke arbeidet med internkontroll i kommunen. Satsingsområda har mellom anna vore heilskapleg plansystem, kvalitetssystem, heilskapleg leiing, prosjektstyring, kontinuerlig forbedring og betre økonomistyring. Gjennom fleire år har organisasjonen jobba målretta med ulike tiltak og prosjekt for å sikre god internkontroll.

I 2018 har Lindås kommune hatt særleg fokus på følgjande aktivitetar:

Utvikle eit heilskapleg plansystem:

- o Oppfølging av kommuneplanen sin samfunnsdel, som set overordna mål og strategiar for utviklinga av samfunnet og organisasjonen. Samfunnsdelen blei vedtatt i 2017.
- o Oppfølging og implementering av kommunedelplan for helse, sosial og omsorg er utarbeidd i 2017. Planen vart vedteken 15.02.2018.
- o Alle einingar har utarbeidd verksemdsplaner som skal sikre at det operative arbeidet i einingane er i samsvar med overordna planar og prioriteringar i økonomiplan. I 2018 vart det utarbeidd verksemdsplanar for avdelingane.

Forbetringsarbeid innan fleire tenesteområder:

- o Forvaltningskontoret: Rutinar for samhandling mellom forvaltningskontoret og driftseiningane om brukarar sine behov for helse- og omsorgstenester. Kriteria for tildeling helse- og omsorgstenester. Hjelpesystem for oversikt over bruk av kapasitet i tenestene og for smartare sakshandsaming. Styrking av koordinering, individuell plan og koordinering. Opplæringsprogram for koordinatorar. Oversikt over lærings- og mestringstilbod til innbyggjarane i kommunen.
- o Sjukeheimstenesta, Sentralkjøkken: Utarbeida nytt internkontrollsystem for matproduksjon
- o Ressursbank for vikarbehov i helse og omsorg vart sett i drift (1. oktober) 2018

- o Heimetenesta: Velferdsteknologi: det er gjennomført risikoanalyser for behandling av helse og personopplysningar, digitale plattformer og på drifta av responscenter.
- o Oppdatering av beredskapsplanane.
- o Kvalitetssystem for legemiddelhandtering har blitt oppdatert. Det er sett i verk opplærings-tiltak for avvikregistrering og tiltak for å lukke avvik. Dagtilboda har utvikla aktivitetsplanar for å skape føreseieleg og tilpassa aktivitet for den enkelte brukar.
- o Eining for funksjonshemma: Utarbeidd standardisert mal for systematisk miljøarbeid, med individuelle mål, tiltak, oppfølging og evalueringsrutinar. Lagt til rette for meir individuelt tilpassa bu-avlastings- og dagtilbod, innanfor eksisterande avdelingar.
- o Psykisk helse og rus: Det er etablert rusteam for heilskapleg og samordna tenester til brukarane.
- o Det er etablert lågterskel aktivitet og arbeidsretta tiltak. Kartleggings-verktøyet «brukarplan» for personar med rus og psykiske helseutfordringar er tatt i bruk.
- o Gruppetilbod retta mot angst og deppesjonsmeistring er sett i verk.
- o Årsturnus vart tatt i bruk i alle avdelingar innan helse og omsorg våren 2018
- o Det er etablert nye rutinar og opplæringstiltak for styrka bruken av digitale kommunikasjonsverktøy i samhandlinga innan sektor helse og omsorg.
- o Oppvekst: Etablert framdriftsplan for gjennomføring av overordna SOS-analyse for sektoren i 2019.
- o Skule: Starta prosjekt vikarpool innan oppvekst, utarbeidd framlegg til rutineskildring symjeopplæring i grunnskulen.
- o Teknisk sektor: Felles forvaltningsarena er utvikla vidare og er ein tverrfaglig arena for å samordne forvaltninga i ulike saker. Hovudfokus er å samarbeide om å korleis teknisk forvaltning og arealforvaltning kan løyse saker til det beste for kundane. Resultatet av dette arbeidet er mellom anna auka fokus på det å ha god saksflyt mellom einingar og avdelingar
- o Planavdeling: Det er gjennomført eit større Lean-prosjekt knytt til prosessar med private reguleringsplanar. Målet er å sikre gode ar-

beidsprosessar som støttar kundane sine behov. I 2018 er det utarbeidd nye rutinar og arbeidsprosessar som blir implementert i løpet av 2019.

- O Teknisk drift: Eining for teknisk drift har gjennomført ei kartlegging på system, rutinar og arbeidsprosessar knytt til formelle forvaltningsprosessar. I tillegg er det gjort eit arbeid for å betre prosjektstyringa i eininga, slik at prosjekta følgjer vedtatte retningslinjer for prosjektstyring. Eininga har også starta arbeidet med å revidere beredskapsplanane for vassforsyning og VA. Desse dokumenta vil også bli meir brukarvenleg, slik at den enkelte brukar lett kan finne den informasjonen han/ho har bruk for. Det blir også jobba med å opparbeide eit digitalt stoffkartotek for VA.
- O Byggesak: Avdelinga fikk i 2018 resultatet av ei ny kundeundersøking for å sjekke ut om utviklingsprosessane og Lean-prosjektet som blei starta i 2015, har gitt resultat. Under søkinga viser at kundane er merkbar meir nøgd med arbeidet til byggesak, og dei jobbar kontinuerlig med utvikling av tiltak, system og rutinar for å tilpasse arbeidsprosessar til kundane sitt behov.
- O Eigedom: Eininga har jobba med rutinar for god samhandling mellom bustadkontoret og dei sektorane dei samarbeider tett med, mellom anna rus/psykiatri, forvaltningskontor og flyktningkontor NAV. Eininga har også arbeida med rutineskilddingar og sjekklistesamling for gjennomføring av investeringsprosjekt. Den skal vere eit verktøy for å sikre at ein hugsar alt i dei ulike fasane av prosjektet. Dette vil også vere eit nyttig verktøy når det kjem nye tilsette på vår eining.
- O Arbeidet med å digitalisere byggesaksarkivet blei starta i 2017 og blei avslutta i 2018. Dette vil legge til rette for å kunne digitalisere dialogen med kundar og innbyggjarar som har byggesaker.
- O Samfunnstryggleik og beredskap: Kommunen har over fleire år jobba med å betre planverk og system rundt samfunnstryggleik og beredskap. Mellom anna er det gjennomført kartleggingar av dagens beredskapsplanar og det er laga eit nytt rammeverk for kommunal kriseleiing (KKL). Kommunen jobbar også med eit fellesprosjekt saman med Meland og Rad-

øy, som skal levere eit system for samfunns-tryggleik og beredskap i Alver kommune.

- O Beredskap: Kommunen har tatt i bruk IKT-verktøyet CIM i handtering av kriser og hendingar. Dette verktøyet er det same som Fylkesmannen nyttar.
- O Avvik: I 2018 er det også jobba aktivt med å auka fokuset på rapportering av avvik. Samanlikna med andre sektorar i kommunen har teknisk sektor hatt relativt få rapporterte avvik.

Sentrale utviklingsprosjekt:

- O Felles barnevern for Lindås, Radøy og Meland er etablert og vart samlokalisert like før jul 2018. Radøy kommune er vertskommune. Felles barnevernteneste er lokalisert i Knarvik.
- O Felles lønn og rekneskapsavdeling for Lindås, Meland og Radøy vart etablert og samlokalisert i september 2018. Lindås kommune er vertskommune, og avdelinga er lokalisert sentralt i Knarvik. I forkant av opprettinga av ny felles avdeling, vart det gjennomført eit omfattande kvalitetsarbeid for å sikre lik bruk av elektroniske forsystem og einsarta rutinar der det var mogleg. Etter etableringa av nytt felles kontor har fokuset på vidare kvalitetsarbeid og utvikling endra seg til å omfatte Alver kommune. I dette arbeidet vert det nytta kartleggingsmetodikk som sikrar at vi oppnår best mogleg flyt og kvalitet i arbeidsprosessane som vert modellert og sett opp for Alver kommune.
- O Oppvekst: Etablert organisasjonsprosjekt for Alver kommune, knytt til tenesteområda skule, barnehage, PPT, jordmor- og helsestasjon samt fagutvikling/ stab/ støtte. Organisasjonskarta for sektoren er på plass, og prosjekta har no fokus på å kartleggje arbeidsprosessar samt prioritere kva som er kritisk i høve til drift i ny kommune frå 1.1.20.
- O I 2018 blei det vedtatt å etablere Nordhordland brann og redning (NHBR), eit nytt regional brann- og redningsvesen. NHBR er eit samarbeid mellom kommunane Lindås, Meland, Radøy, Austrheim og Modalen. Føremålet med samarbeidet er å styrke beredskapen i heile regionen. Organisasjonen blei formelt etablert 01.01.2019 med Lindås kommune som vertskommune.

Økonomi, nøkkeltal og analyse hovudtal

Rekneskapsresultat

Netto driftsresultat for 2018 er 42,6 mill. kr., noko som utgjer 2,9% netto driftsresultat. Når vi korrigerer for inntekter som ikkje gjeld Lindås kommune sin drift i 2018, er netto driftsresultat 5,2% (sjå meir under punktet nøkkeltal).

Frå og med 2014 har det tekniske berekningsutvalet for kommunal og fylkeskommunal økonomi rådd til at netto driftsresultat minst skal utgjera 1,75% av driftsinntektene.

Lindås kommune sin rekneskap for 2018 syner eit rekneskapsmessig resultat i balanse. Det vart med bakgrunn i strykningsreglane i kommunelova totalt stroke 6,2 mill. kr i overføring frå drift til investering (jamfør note 9 til rekneskapen).

Driftsrekneskapen for tenestoområda viser eit totalt meirforbruk på 9,5 mill. kr. i forhold til revidert budsjett 2018. Meir om dette under «tenestoområda – avviksoversyn med forklaring».

Rekneskapsskjema 1A – drift

Rekneskapsskjema 1A - drift	Rekneskap 2018	Reg.budsjett 2018	Oppr.budsjett 2018	Rekneskap 2017
Skatt på inntekt og formue	-419 158 340	-428 775 000	-427 775 000	-396 271 411
Ordinært rammetilskudd	-434 284 993	-415 804 000	-412 804 000	-435 520 295
Skatt på eiendom	-169 098 613	-169 090 000	-167 470 000	-166 017 815
Konsesjonskraft, avgift	-235 461	-90 000	-90 000	-170 425
Andre generelle statstilskudd	-59 238 479	-59 263 000	-43 953 000	-47 755 655
Frie disponible inntekter	-1 082 015 885	-1 073 022 000	-1 052 092 000	-1 045 735 601
Renteinntekter og utbytte	-26 677 024	-25 974 000	-27 684 000	-24 195 598
Renteutg.,provisjoner og andre	23 265 933	21 804 000	24 804 000	19 975 273
Avdragsinntekter	-6 153 799	-10 138 000	-10 138 000	-4 248 609
Avdrag på lån	43 660 746	44 086 000	58 086 000	40 526 658
Netto finansinnt./utg.	34 095 856	29 778 000	45 068 000	32 057 724
Premieavvik	9 017 010	6 950 000	-20 494 000	10 698 657
Bruk av premiefond/pensjon	-44 650 011	-44 650 000	-19 397 000	-16 576 710
Til dekning av tidligere underskot				
Til ubundne avsetninger	43 456 000	43 456 000	33 080 000	68 387 668
Bruk av tidligere regnsk.m. mindreforbruk	-14 065 512	-14 066 000		-32 080 668
Bruk av ubundne avsetninger	-2 102 228	-2 012 000	-2 115 000	-13 249 127
Netto avsetninger	-8 344 741	-10 322 000	-8 926 000	17 179 820
Overført til investeringsregnskap	39 216 803	45 445 000	31 379 000	31 379 000
Til fordeling drift	-1 017 047 967	-1 008 121 000	-984 571 000	-965 119 057
Motpost avskrivningar	-605 721	0	-45 474 000	-47 273 189
Sum til fordeling drift	-1 017 653 688	-1 008 121 000	-1 030 045 000	-1 012 392 246
Netto driftsutgifter tenestoområda	1 017 653 688	1 008 121 000	1 030 045 000	998 326 734
Meirforbruk/mindreforbruk	0	0	0	-14 065 512

Rekneskapsskjema 4 – økonomisk oversikt drift

Rekneskapsskjema 4 - økonomisk oversikt - drift	Rekneskap 2018	Reg. budsjett 2018	Oppr. budsjett 2018	Rekneskap 2017
Driftsinntekter				
Brukerbetalinger	42 749 374	42 586 000	42 486 000	41 576 845
Andre salgs- og leieinntekter	84 535 678	79 997 000	83 422 000	89 081 233
Overføringer med krav til motytelse	238 796 636	142 705 000	147 192 000	264 104 625
Rammetilskudd	434 284 993	415 804 000	412 804 000	435 520 295
Andre statlige overføringer	61 893 479	59 263 000	43 953 000	47 688 300
Andre overføringer	392 233	0	0	611 558
Skatt på inntekt og formue	419 158 340	428 775 000	427 775 000	396 271 411
Eiendomsskatt	169 098 613	169 090 000	167 470 000	166 017 815
Andre direkte og indirekte skatter		40 000	40 000	46 296
Sum driftsinntekter	1 450 909 344	1 338 260 000	1 325 142 000	1 440 918 379
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	736 791 287	676 524 000	673 911 000	702 131 387
Sosiale utgifter	178 779 912	174 390 000	158 485 000	181 585 804
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produks	202 114 439	158 171 000	158 021 000	190 067 133
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produks	211 440 080	201 796 000	200 546 000	194 089 488
Overføringer	76 037 023	48 904 000	51 660 000	69 864 745
Avskrivninger	49 154 363	45 474 000	45 474 000	47 273 189
Fordelte utgifter	-44 404 907	-35 629 000	-35 629 000	-45 286 568
Sum driftsutgifter	1 409 912 198	1 269 630 000	1 252 468 000	1 339 725 178
Brutto driftsresultat	40 997 146	68 630 000	72 674 000	101 193 201
Finansinntekter				
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	18 417 516	19 050 000	20 760 000	18 979 479
Gevinst på finansielle instrument	882 154			306 950
Mottatte avdrag på utlån	520 347	400 000	400 000	734 124
Sum eksterne finansinntekter	19 820 018	19 450 000	21 160 000	20 020 553
Finansutgifter				
Renteutgifter, provisjoner og andre fin.utg	21 949 439	21 804 000	24 804 000	19 977 681
Tap på finansielle instrument	1 316 697			
Avdragsutgifter	43 660 746	44 086 000	58 086 000	40 526 658
Utlån	465 237	550 000	550 000	870 826
Sum eksterne finansutgifter	67 392 119	66 440 000	83 440 000	61 375 165
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-47 572 101	-46 990 000	-62 280 000	-41 354 612
Motpost avskrivninger	49 154 363	45 474 000	45 474 000	47 273 189
Netto driftsresultat	42 579 409	67 114 000	55 868 000	107 111 778
Interne finanstransaksjoner				
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindrefort	14 065 512	14 066 000	0	32 080 668
Bruk av disposisjonsfond	4 584 740	2 012 000	2 115 000	15 803 506
Bruk av bundne fond	31 557 596	5 746 000	6 513 000	11 173 756
Sum bruk av avsetninger	50 207 848	21 824 000	8 628 000	59 057 931
Overført til investeringsregnskapet	39 216 803	45 445 000	31 379 000	31 379 000
Dekning av tidligere års regnsk.m. merfor	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	43 456 000	43 456 000	33 080 000	68 387 668
Avsetninger til bundne fond	10 114 454	37 000	37 000	52 337 528
Sum avsetninger	92 787 256	88 938 000	64 496 000	152 104 196
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	0	0	0	14 065 512

Rekneskapsskjema 1B – drift, tenesteområda sine nettoutgifter

Rekneskapsskjema 1B - drift		Reg. budsjett	Oppr. Budsjett	Rekneskap
Tenesteområda sine netto utgifter		2018	2018	2017
	Rekneskap 2018			
1 Politisk styring	23 532 102	23 598 000	23 550 000	24 111 595
2 Administrativ styring, støttefunksjonar	59 932 197	61 274 000	72 858 000	57 010 698
3 Oppvekst	422 249 945	414 852 000	411 909 000	405 007 973
4 Pleie og omsorg	291 342 623	286 069 000	264 154 000	264 490 709
5 Helse og sosial	99 045 151	101 585 000	99 604 000	93 439 881
6 Samfunnsutvikling og kommunalteknikk	121 551 671	120 743 000	157 970 000	154 265 878
Sum tenesteområda	1 017 653 688	1 008 121 000	1 030 045 000	998 326 734

Tenesteområda – avviksoversyn med forklaring

Rekneskapsskjema 1B - drift		Reg. budsjett	Avvik	Avvik i %
Tenesteområda sine netto utgifter		2018		
	Rekneskap 2018			
1 Politisk styring	23 532 102	23 598 000	-65 898	-0,3 %
2 Administrativ styring, støttefunksjonar	59 932 197	61 274 000	-1 341 804	-2,2 %
3 Oppvekst	422 249 945	414 852 000	7 397 945	1,8 %
4 Pleie og omsorg	291 342 623	286 069 000	5 273 623	1,8 %
5 Helse og sosial	99 045 151	101 585 000	-2 539 849	-2,5 %
6 Samfunnsutvikling og kommunalteknikk	121 551 671	120 743 000	808 671	0,7 %
Sum tenesteområda	1 017 653 688	1 008 121 000	9 532 688	0,9 %

Tenesteområde 1 – Politisk styring

Politisk styring kom ut om lag i balanse i 2018.

Skuleskyss hadde eit meirforbruk på 1,0 mill. kr i 2018 og utgifter til spes.ped for elevar i private skular vart 4,5 mill. kr høgare enn budsjettert.

Tenesteområde 2 – Administrativ styring

Under administrativ styring var det eit samla mindreforbruk på 1,3 mill. kr i 2018.

Tenesta for tilrettelagte tiltak i barnehagane har eit meirforbruk på 1,5 mill. kr som følgje av fleire vedtak.

Mindreforbruket skuldast i hovudsak at lønnsoppgjret ble lågare enn forventa per 2. tertialrapport og at det vart høgare refusjonar enn budsjettert.

Tilskot til private barnehagar vart 1,5 mill. kr lågare enn budsjettert.

PPT kom ut om lag i balanse i 2018.

Nordhordland kemnerkontor hadde eit mindreforbruk på 0,6 mill. kr i 2018. Mindreforbruket skuldast vakante stillingar og refusjonar.

Dei kommunale barnehagane hadde eit mindreforbruk i 2018 på 1,3 mill.kr. Mindreforbruket skuldast i all hovudsak høgare refusjonar og inntekter enn budsjettert innan tilrettelagte tiltak i barnehagane, samt for mykje budsjettert lønn i samband med pedagognorm og bemanningsplan.

Tenesteområde 3 – Oppvekst

Tenesteområdet hadde i 2018 eit meirforbruk i høve til budsjett på totalt 7,4 mill. kr.

Barnevernstenesta hadde totalt eit meirforbruk på 3,9 mill. kr i 2018. Det har vore eit meirforbruk på drift av bufellesskap på 3,3 mill. kr. i 2018 i tillegg til eit meirforbruk på kjøp av konsulenttenester.

Drift av skulane (grunnskuleteneste) inkludert læringssenteret og voksenopplæringa hadde eit mindreforbruk på 2,8 mill. kr.

I tillegg er det eit meirforbruk på stab oppvekst som skuldast ikkje fordelt innsparing på 2 mill. kr.

Tenesteområde 4 – Pleie og omsorg

Pleie og omsorg hadde eit meirforbruk på 5,3 mill. kr i 2018, som fordeler seg over dei fleste einingane under tenesteområdet.

Sjukeheimstenesta hadde eit meirforbruk knytt til fleire brukarar enn budsjetttert.

Heimetenesta hadde eit meirforbruk knytt til fleire vedtakstimar og brukarar enn budsjetttert.

Eining for funksjonshemma hadde eit meirforbruk som i hovudsak er knytt til høgare utgifter til ressurskrevjande tenester enn budsjetttert.

Tenesteområde 5 – Helse og sosial

Samla var det eit mindreforbruk under tenesteområde på 2,5 mill. kr i 2018.

Eining for helsetenester hadde eit mindreforbruk på 3,3 mill. kr i 2018. Mindreforbruket skuldast høgare refusjonar og inntekter enn budsjetttert, i tillegg til sjukelønsrefusjonar knytt til tilsette det ikkje vart sett inn vikar for.

Nordhordland legevakt hadde i 2018 eit meirforbruk som for Lindås kommune utgjør 0,3 mill. kr som skuldast meirforbruk på lønn.

Sosiale tenester hadde eit meirforbruk på 0,4 mill. kr i 2018 knytt til utgifter i samband med introduksjonslova.

Tenesteområde 6 – Samfunnsutvikling og kommunalteknikk

Tenesteområde hadde eit samla meirforbruk på 0,8 mill. kr i 2018.

Teknisk drift hadde eit mindreforbruk på 1,5 mill. kr i 2018 som skuldast lågare utgifter til renter og avskrivingar innan vatn og avløp enn budsjetttert.

Eigedom hadde eit meirforbruk på 1,9 mill. kr som skuldast høgare straumutgifter enn budsjetttert.

Eining for arealforvaltning har eit mindreforbruk på 1,5 mill. kr som skuldast mindreforbruk på lønn inkludert sjukelønsrefusjon samt høgare gebyrinntekter enn budsjetttert.

Planavdelinga har eit meirforbruk på 0,4 mill. kr som skuldast lågare inntekter enn budsjetttert per 2. tertial.

Kulturformål hadde eit mindreforbruk på 0,6 mill. kr i 2018 som skuldast eit samla mindreforbruk på lønn inkludert sjukelønsrefusjon.

Brann hadde eit meirforbruk på 1,4 mill. kr som skuldast fleire hendingar, blant anna skogbrannen på Vikanes.

Stabsavdeling inkludert næring hadde eit meirforbruk på 0,6 mill. kr som skuldast ikkje fordelt innsparing innan tenesteområde.

Nøkkeltal 2018

Likviditet

Likviditet tyder betalingsevne og er eit økonomisk uttrykk for evnen til å kjøpe. God likviditet betyr høg evne til å kjøpe. Ved rekneskapsanalyse nyttast som regel fire måter å berekne likviditetsgraden på. Under ser ein berekninga av to av dei aktuelle måtane.

Likviditetsgrad 1:

Likviditetsgrad 1 fortel noko om forholdet mellom omløpsmidlar og kortsiktig gjeld. Med andre ord måler det bedriftene si evne til å dekkje sine betalingsforpliktingar etter kvart som dei forfell. Formelen for Likviditetsgrad 1 er Omløpsmidler/Kortsiktig gjeld. Likviditetsgrad 1 bør vere

større enn 2. Omløpsmidler inkluderar varelager, fordringar, investeringar og kontantbeholdning.

Likviditetsgrad 3a:

Likviditetsgrad 3a fortel noko om forholdet mellom dei mest likvide midlane og kortsiktig gjeld. Dei mest likvide omløpsmidlane er bankinnskudd, kontantar og lignende, korrigert for ubrukte lånemidlar.

Formelen for Likviditetsgrad 3a er (kassebeholdning + Bankinnskudd – ubrukte lånemidlar)/ kortsiktig gjeld. Likviditetsgrad 3a bør vere større enn 0,5.

Omløpsmidler:	2018	2017	2016	2015	2014
Omløpsmidler iflg balanse	658 335 374	534 335 799	552 757 829	467 853 533	509 822 365
Mottatte avdrag startlån	10 383 830	6 365 669	5 921 960	5 715 313	5 568 648
Korrigert omløpsmidler	668 719 204	540 701 468	558 679 789	473 568 846	515 391 013
Premieavik	0	-2 755 107	-12 709 850	-5 753 651	-21 655 786
Mest likvide omløpsmidler	668 719 204	537 946 361	545 969 939	467 815 195	493 735 227
Kortsiktig gjeld:	2018	2017	2016	2015	2014
KG iflg balanse	215 441 067	163 870 057	189 097 417	162 820 371	173 054 850
Avdrag på lån drift	43 660 746	40 526 658	35 725 005	35 888 312	34 349 114
Avdrag på lån investering	14 705 565	15 864 785	14 816 571	13 720 815	12 406 877
Bundne fond til bruk neste år	37 409 384	50 148 158	11 210 472	9 511 641	8 892 634
Premieavik	-7 005 817				
Korrigert kortsiktig gjeld	304 210 945	270 409 658	250 849 465	221 941 139	228 703 475
	2018	2017	2016	2015	2014
Likviditetsgrad 1:	2,2	2,0	2,2	2,1	2,3
Likviditetsgrad 3a:	1,2	1,5	1,5	1,4	1,3

Lindås kommune har framleis god likviditet. Likviditetsgrad 1 synar at utviklinga dei siste åra har vore ganske stabil når det gjeld Lindås kommunes evne til å dekke sine forpliktingar etter kvart som dei forfell. Sjølv om likviditeten framleis er god, er det viktig å ha god kontroll på utviklinga. Likviditetsgrad 3a har hatt ein negativ utvikling i 2018 som skuldast at 100 mill. kr er plassert langsiktig og derfor ikkje definert som «mest likvide midlar».

Soliditet

Soliditet er eit uttrykk for ei bedrift si evne til å tåle tap. Ei bedrift med høg egenkapitalprosent har god soliditet.

For ein kommune kan soliditeten fortelje noko om evnen til å oppretthalde gode tilbod ovanfor innbyggerane fordi renter og avdrag ikkje legg for stort beslag på driftsinntektene. Det betyr og at kommunen har større egenkapital til å tære på i dårlege tider. Å tære på egenkapital betyr å forringe formuen (egenkapital) ved for eksempel å selge tomter og andre faste eiendommer og bruke midlene til finansiering av investering i stedet for å bruke frie midlar til investering.

Kjennetegn på god soliditet er høg egenkapitalprosent, god inntening, god rentabilitet, god finansieringsstruktur og god likviditet. Ei solid bedrift kan ha god soliditet, men likevel komme i store vanskar på grunn av dårleg likviditet. Soliditetsgraden er eit uttrykk for å måle soliditet, og beskriv i prosent kor mykje egenkapitalen utgjer av bedriftens passiva. Soliditetsgraden = egenkapital/total kapital. Det er ikkje eit mål å ha størst mogleg soliditet, men det er viktig å måle soliditetsutviklinga over tid. Som peikepinn kan ein sei at soliditetsgrad over 50% er god, frå 50% til 30% er soliditeten moderat og ein soliditetsgrad under 30% er dårleg.

	2018	2017	2016	2015	2014
EK	1 051 747 420	891 501 946	761 285 297	683 966 569	551 740 444
Bunde fond	-37 409 384	-50 148 158	-11 210 472	-9 511 641	-8 892 634
Korrigert EK	1 014 338 036	841 353 788	750 074 825	674 454 928	542 847 810
Total kapital	4 406 696 812	3 862 203 731	3 633 467 453	3 378 624 457	3 253 065 718
Soliditetsgrad:	23 %	22 %	21 %	20 %	17 %

Det har vore ein positiv utvikling på soliditeten i Lindås kommune dei siste åra, men Lindås kommune har framleis dårleg soliditet. Det betyr at vi har ein lågare evne til å oppretthalde gode

tilbod ovanfor innbyggerane når renter og avdrag legg for stort beslag på driftsinntektene.

Netto driftsresultat – korrigert

Netto driftsresultat:	Rekneskap 2018	Budsjett 2018	Rekneskap 2017	Budsjett 2017
Netto driftsresultat	-43 044 646	-67 664 000	-107 675 654	-50 349 278
Premieavvik	-7 005 817	-4 938 000	2 011 193	2 155 000
Bruk av bundet fond	-31 557 596	-5 746 000	-11 173 756	-2 994 000
Bruk av disposisjonsfond	-4 584 740	-2 012 000	-15 803 506	-15 013 722
Avsetning til bundet fond	10 114 454	37 000	52 337 528	621 000
Korrigert netto driftsresultat	-76 078 345	-80 323 000	-80 304 195	-65 581 000
Korrigert netto driftsresultat	5,2 %	6,0 %	5,6 %	5,0 %

Netto driftsresultat for Lindås kommune synar eit høgare resultat når vi korrigerer for utgifter som ikkje er knytt til årets reelle drift. Kommunen har mottatt tilskot direkte knytt til gjennomføring av desse tiltaka, men tilskotet er mottatt i 2017 og avsett til fond. Dette i hovudsak midlar Lindås

kommune har mottatt i samband med kommune-samanslåinga, midlar til vedlikehald og øyremerka midlar til tiltak som ikkje vart utført i 2017. Lindås kommune har eit godt netto driftsresultat også når ein korrigerer for utgifter som ikkje gjeld årets drift.

Risikoeksponering

Lindås kommune har midlar plassert i bank, fond (kortsiktig) og langsiktig plassert 100 mill. kr i samsvar med finansreglementet. Lindås kommune er utsett for risiko knytt til rentenedgang på innskott og lågare avkastning på fond. I tillegg er det knytt risiko til dei langsiktige plasserte midlane i forhold til verdireduksjon og lågare avkastning. For å kunne handtere denne risikoen på kort sikt, har kommunestyret vedtatt å opprette eit fond «Fond for lågare avkastning» på 20 mill. kr.

Den største risikoeksponeringa Lindås kommune er utsett for er renteauke på lånegjelda og endringar i eigedomsskatt, og omfanget av kompensasjonen på bortfall av eigedomsskatt etter endringane i eigedomsskattelova.

Det har vore ein kraftig auke i lånegjelda dei siste åra, og per 31.12.2018 er lånegjelda på 1 295 mill. kr (utan formidlingslån). Renta har vore låg i 2018, og på sikt er det naturleg at renta vil stige.

Ein renteauke på 1% utgjer om lag 10 mill. kr per år i auka renteutgifter. For å finansiere ein renteauke på 1% må Lindås kommune redusere driftsnivået med 10 mill. kr, noko som utgjer om lag 15 årsverk.

I 2018 er det motteke utbytte frå BKK på 10,45 mill. kr. Ein må vere merksam på at det kan skje endringar i selskapa Lindås kommune er medei-

garar i som gjer at nivået på utbytte kan verte redusert.

I 2018 har Lindås kommune motteke kr 169 mill. kr i eigedomsskatt på verk og bruk. Inntektene frå eigedomsskatt er nytta til å finansiere drifta i Lindås kommune, sett bort frå 31 mill. kr som kvart år vert overført investeringsbudsjettet. Stortinget har vedtatt at eigedomsskatt på verk og bruk slik regelverket er i dag, skal opphøre frå 01.01.2019. Frå same tidspunkt er det vedtatt at det vert iverksatt overgangsregler. Overgangsreglane går i korte trekk på ein nedtrapping av eigedomsskatten i 7 år, og at kommunane som har hatt inntekter frå eigedomsskatt på verk og bruk skal kompensast tilnærma full ut. Det er ikkje avklart heilt korleis dette vil slå ut for Lindås kommune. Inntekter frå eigedomsskatt kan ikkje reknast som langvarige sikre inntekter, då det kan skje endringar i regelverket som regulerer adgangen til eigedomsskatt og endringar både i kompensasjonsmodell og varigheit.

Det er svært viktig at Lindås kommune har avsett midlar på disposisjonsfond til å dekkje ein endring i inngangen på eigedomsskatt, då ein endring på dette området vil få betydelige konsekvensar for Lindås kommune på kort sikt.

Vidare er det naudsynt at det er sett av midlar på disposisjonsfond til å kunne dekkje ei uventa renteendring. Det er i økonomiplanperioden budsjettert med ei renteutvikling basert på eit esti-

mat frå Kommunalbanken. Dette estimatet er utarbeida med omsyn til informasjon frå Norges

Analyse hovudtal

Driftsinntekter

Lindås kommune sine driftsinntekter kan grupperast som følgjer (eksklusiv interne overføringar mellom avdelingane):

- Formueskatt, inntektsskatt og rammetilskot
- Eigedomsskatt
- Andre driftsinntekter som vert inntektsført direkte på einingane. Døme på dette er
 - brukarbetaling
 - andre sals- og leigeinntekter
 - overføringar med krav til motyting
 - andre statlege overføringar

(inkludert i denne gruppa ligg også andre generelle statstilskot som er bokført sentralt - skjema 1A)

Samla driftsinntekter i 2018 var på 1 450,9 mill. kr. Dette er ein auke på 9,9 mill. kr eller 0,69% frå 2017.

Kommunen sine inntekter frå skatt og rammetilskot var på 853,4 mill. kr, ein auke på 21,6 mill. kr frå 2017 eller 2,6%. Kommunen har i 2018 hatt ein skatteinngang på 86,5% av landsgjennomsnitt og mottatt netto inntektsutjevning på 39,5 mill. kr. Skatt og ramme samla er 8,9 mill. kr høgare enn budsjettet.

Det er bokført 169,0 mill. kr i eigedomsskatt for 2018, ein auke på 3,0 mill. kr frå 2017.

Brukarbetalingar og andre sals- og leigeinntekter utgjer 127,3 mill. kr i 2018. Dei syner ei meirinntekt på 4,7 mill. kr i høve til budsjett. Samanlikna med 2017 er det ein nedgang på 3,4 mill. kr eller 2,58%.

Overføringar med krav til motytingar inneheld diverse refusjonar frå stat, fylkeskommune, andre kommunar og private for konkrete tenester som kommunen har hatt. Desse syner meirinntekter på 96,1 mill. kr. i forhold til budsjett. Avviket mellom rekneskap og justert budsjett skuldast i hovudsak at refusjon for sjukepengar og refusjon av foreldrepengar frå NAV ikkje vert budsjettet, og utgjer samla 40,0 mill. kr. Ved sjukdom/ svanger-

Bank, SSB og forventa marknadsrente.

skap vil einingane ofte ha ei tilsvarande vikarutgift som på same måte ikkje har vore budsjettet. Momskompensasjon kom ut med ei meirinntekt på 19,4 mill. kr (med ei tilsvarande meirutgift under posten «Overføringar» på utgiftssida).

Refusjoner frå staten viser ei meirinntekt på 24,5 mill. kr. Avviket skuldast blant anna prosjektmidlar og kompetansemidlar som ikkje har vore budsjettet samt meirinntekter tilknytta ressurskrevjande tenester. Det er tilsvarande utgifter på utgiftssida.

Driftsutgifter

Lindås kommune sine driftsutgifter kan grupperast som følgjer (eksklusive interne overføringar mellom avdelingane):

- Lønn og sosiale utgifter
- Kjøp av varer og tenestar som inngår i produksjonen
- Kjøp av varer og tenester som erstattar produksjonen
- Overføringar

Driftsutgiftene viste ein auke på 70,2 mill. kr frå 2017 til 2018, og utgjorde 1 409,9 mill. kr. Dette gjev ein auke på 5,2%.

Lønnsutgiftene er 60,3 mill. kr høgare enn budsjettet. Dette må sjåast i samanheng med meirinntekter på lønnsrefusjon frå Nav på 40,0 mill. kr. og meirinntekt refusjonskrevjande tenester på 13,1 mill. kr. Innanfor sjukeheimstenesta og heimetenesta er det i tillegg kjøpt vikarbyråtenester for 6,2 mill. kr.

Sosiale utgifter er 4,4 mill. kr høgare enn budsjettet. Sosiale utgifter inkluderer pensjonsutgifter, premieavvik pensjon og arbeidsgivaravgift.

Kjøp av varer og tenester som inngår i kommunen sin tenesteproduksjon er 43,9 mill. kr høgare enn budsjettet. Samanlikna med 2017 er dette ein auke på 12,1 mill. kr eller 6,4%. Avviket skuldast meirforbruk på konsulenttenester, vedlikehald, straum og transportutgifter.

Kjøp av varer og tenester som erstattar eigen tenesteproduksjon er 9,6 mill. kr høgare enn budsjettert. Samanlikna med 2017 er dette ein auke på 17,3 mill. kr eller 8,9%.

Overføringsutgiftene inneheld bla momskompensasjon og overføring til privat. Overføringsutgiftene er 27,1 mill. kr høgare enn budsjettert. I avviket inngår 19,4 mill. kr meirutgifter moms drift (tilsvarande meirinntekt under posten "Overføring med krav til motyting"). I tillegg er det eit meirforbruk på overføring til private på 9,4 mill. kr. Dette gjeld blant anna dekking av renter og avdrag på lån til Lindås kyrjelege fellesråd, der budsjettbeløpet ligg på anna konto i rekneskapen.

For året 2018 utgjorde lønn og sosiale utgifter 64,9% av dei totale driftsutgiftene. Dette er ein nedgang på 1,1% frå 2017.

Eksterne finansieringstransaksjonar

Finansinntektene består av renteinntekter, utbyte og mottatte avdrag på sosialutlån. Desse vart samla på 19,8 mill. kr i 2018, 0,4 mill. kr meir enn budsjettert.

Det er i 2018 motteke eit samla utbytte frå BKK på 10,4 mill. kr.

Finansutgiftene består av renteutgifter, avdragsutgifter og sosialutlån. Desse vart samla på 67,4 mill. kr i 2018, 1,0 mill. kr høgare enn budsjettert. Avviket skuldast tap på finansielle omløpsmidlar.

Investeringsbudsjett (rekneskapsskjema 2A og 2B)

Lindås kommune sine bruttoinvesteringar i anleggsmidlar (bygningar, vegar, anlegg o.a.) er i 2018 på 348,8 mill. kr. I tillegg kjem utlån og forskoteringar på 73,4 mill. kr, kjøp av aksjer og andeler på 3,4 mill. kr, avdrag på lån 14,7 mill. kr.

Investeringsbudsjettet er finansiert med lånemidlar (272,3 mill. kr), sal av anleggsmidlar og tilskot (37,6 mill. kr), mottatte avdrag og refusjonar (51,9 mill. kr), kompensasjon for merverdiavgift (48,4 mill. kr), overføring frå driftsrekneskapen (39,2 mill.kr), og bruk av avsetningar (24,2 mill. kr).

Kasse, bankinnskot

Kassebeholdninga og bankinnskota har utvikla seg slik som vist i tabellen under. Dei ledige midlane står i vår hovudbank, Sr-bank, på spesielt avtalte vilkår.

Kasse, bankinnskot	Rekneskap 2018	Rekneskap 2017	Rekneskap 2016	Rekneskap 2015	Rekneskap 2014
Kasse	43	46	42	37	47
Bankinnskudd	318 663	359 670	419 833	346 698	388 391
Sum	318 706	359 716	419 875	346 735	388 438

Gjeld og utlån

FOLKETAL	2018	2017	2016	2015	2014
Innbyggjarar pr. 31.12.	15 812	15 731	15 607	15 402	14 820

Lånegjeld	Rekneskap 2018	Rekneskap 2017	Rekneskap 2016	Rekneskap 2015	Rekneskap 2014
Langsiktig gjeld	1 527 403	1 253 490	1 190 117	1 108 159	1 139 708
Utlån formidlingslån	-232 275	-219 981	-220 846	-235 469	-231 130
Sum netto lånegjeld	1 295 128	1 033 509	969 271	872 690	908 578
Netto lånegjeld pr. innbyggjar (kr)	81 908	65 699	62 105	56 661	61 308

Ordinære lån til investeringar og vidare utlån utgjorde 1 527 mill. kr ved utgangen av 2018, ein auke på 274 mill. kr. Netto lånegjeld pr. innbyggjar er auka med 16 209 kr per innbyggjar det siste året. I 2018 er det tatt opp lån til investe-

ringar innan sjølvkost og til generelle investeringar. Kommunen tek opp lån i Husbanken og låner desse ut igjen som «Vidareutlån» (startlån) til kommunen sine innbyggjarar.

Långjevarar	Rekneskap 2018	Rekneskap 2017	Rekneskap 2016	Rekneskap 2015	Rekneskap 2018
Formidlingslån					
Husbanken	228 563	215 856	216 309	230 519	15 %
Kommunalbanken	3 712	4 125	4 537	4 950	0 %
Andre lån					0 %
Husbanken	18 314	19 384	20 811	22 047	1 %
Kommunalbanken	1 276 814	1 014 125	948 640	850 643	84 %
Sum lånegjeld	1 527 403	1 253 490	1 190 297	1 108 159	100 %

Når det gjeld «Andre lån» er mesteparten av desse tekne opp i Kommunalbanken. Dei har som regel kome med det lågaste tilbodet med omsyn

på rentene, noko som særleg skuldast eigarskapen og kundane. Staten er eineigar av banken, og staten har stadfesta at dette ligg fast.

Fond (jf. Note 8)

Det er i 2018 og tidlegare år avsett midlar til fond for bruk i seinare år. Her er eit oversyn over dei fonda som står pr. årsskiftet:

FOND (1000 kroner)	Rekneskap 2018	Rekneskap 2017	Rekneskap 2016	Rekneskap 2015
Disposisjonsfond				
Disposisjonsfond	93 066	212 836	157 304	43 813
Disposisjonsfond Pensjon	104	2 115	10 215	4 621
Disposisjonsfond Omtvista eigedomsskatt				111 572
Disposisjonsfond infrastruktur	9 040	4 040	4 240	5 000
Disposisjonsfond trafikksikringsfond	2 488	2 488	3 018	
Disposisjonsfond nærmiljø og friluftsanlegg	2 000	2 000		
Overførte løyvingar	167	207	229	910
Næringsfond	4 744	2 787	2 474	352
Bygdebok, kulturminnefond	875	1 275	890	890
Disposisjonsfond - midlar plassert langsiktig	100 000			
Disposisjonsfond - fondsavkastning	20 000			
Disposisjonsfond - regionalt kulturhus	10 000			
Bundne driftsfond				
Bunde driftsfond vatn, avløp	11 600	19 806	17 962	12 527
Andre bundne fond	40 256	53 571	14 233	10 446
Musikkprisfond	111	111	111	111
Frivilligpris	3	3	3	3
Tap på etableringslån	536	528	521	512
Bygdesogefond	18	18	18	18
Lindås sparebank legatfond	17	17	17	17
Kommunalt viltfond	787	717	742	648
Ubundne investeringsfond				
Ubundne investeringsfond	2 430	2 430	2 430	2 430
Ubundne investeringsfond - trafikksikringsfond	2 205	2 205	2 205	2 205
Ubundne investeringsfond, kommunale bustader	6 433	4 700	4 700	4 700
Ubundne investeringsfond - utvikling Knarvik	8 700			
Bundne investeringsfond				
Bundne investeringsfond	39 601	36 586	38 639	28 251
Sum fond	355 181	348 440	259 951	229 026

Det generelle disposisjonsfondet inkludert disposisjonsfond pensjon utgjør ved årsskifte 93 mill. kr. Reduksjonen i dei avsette midlane på generelt disposisjonsfond må sjåast i samanheng med

midlande som er plassert langsiktig og på avkastningsfond. Totalt er det avsett 213 mill. kr på generelt disposisjonsfond, fond for langsiktig plassering og fond for avkastning i 2018.